

SEPTEMBER.

Over den *rijkdom* van September hebben wij het al dikwijls gehad. Vergelijkingen zijn altijd bedenkelijk, maar ge moogt u toch wel eens vermaken met de Herfstmaand op te wegen tegen de Lentemaand of liever nog tegen April: de maand van de vergellende en vallende bladeren tegen de maand van ontluijing. Met vlinders en vliegen, spinnen en paddestoelen is September natuurlijk gemakkelijk de baas, in vogelzang de mindere, maar wat zijn er in September op dat gebied toch nog veel aardige en betekenisvolle waarnemingen te doen. De roofvogelbevolking neemt weer toe; in de eerste week van September zien we al veel buizerds in onze tuinen. De kleine vogeltjes hebben nu een uitgebreid diët, zoowel dierlijk als plantaardig. Fitissen eten kamperfoeliebessen en mijn matkopmeezen doen zich te goed aan vruchtjes van hennepnetel, bemachtigen die door middel van fraaie tril-klapwiekvlucht. De spechten beginnen aan de dennekegels; onze bosschen van Zwarte Den geven nu rijke voorraden, waar vijftientig jaar geleden geen boom groeide. Maar daar huisden destijds velerlei insecten en met hen weer klauwieren en nachtzwaluwen; die worden nu schaarsch.

De wespen en hommels zijn nog druk bezig, maar betrekken toch ook al winterkwartieren.

Ik heb enkele malen het geluk gehad, om toe te zien terwijl een hommelsoning zich voor den winter begroef. Als ge dat ook eens zien wilt, zoek dan eerst een hommelnest en betrek dan daar maar eens een paar uren de wacht. Ik heb er nog geen ervaring genoeg van, om te kunnen zeggen, op welken tijd van den dag zij het bij voorkeur doen; ik zag het steeds in den namiddag, omstreeks vier uur.

Veel Teunisbloemen, die uitgebloeid leken, maken nu uit hun top een nieuwe scheut, die het ook alweer tot bloeien brengt. De Kleine Teunisbloem (*Oe. muricata*) is daar een heele baas in. Nieuwe bloei uit zijtakken van afstervende planten komt heel veel voor o.a. bij Look zonder Look, Koekoeksbloemen, Toorts, Honingklaver.

Maar het mooist en belangrijkst blijft toch de bloei van de echte najaarsbloemen en dan wel in de eerste plaats de Gentianen, die helaas in ons land (en ook elders) jaar op jaar hun gebied zien inkrimpen. Heel graag verneem ik groeiplaatsen van de groote blauwe Klokjesgentiaan in het Hollandsch-Utrechtsche veengebied.

Voor paddestoelen hebben we dit jaar een goede kans. Mag ik nog eens de aandacht vestigen op de vestiging van nieuwe soorten van paddestoelen in jong bosch en ook op de belangrijkheid van het jaar in jaar uit waarnemen van heksenkringen. Ik zie met verlangen uit naar mijn Nevelzwam-ring van vroegere jaren. Hij zal wel weer aan stijl en vorm verloren hebben, maar dan ga ik toch gauw uitzien naar een mooi rond frisch ringetje. De kringen van de vanouds befaamde Heksenkring-zwam *Marasmius* houden wel veel langer stand; *Marasmius confluens* wel een jaar of tien en die levert dus een zeer dankbaar onderwerp voor studie. Maar de heksenkringen in het open veld zijn interessanter dan die in het bosch, omdat daar binnen in de kringen meer dingen gebeuren van komen en gaan van planten. Daar is wel aan gewerkt, maar er valt voor liefhebbers toch nog altijd genoeg te doen. Wie in de buurt van een natuurmonument woont, kan daar gerust eens eenige jaren aan besteden, maar moet dan tijdig met het Bestuur van het natuurmonument in overleg treden omtrent de rust en veiligheid van zijn studieveldje. In dit opzicht wordt er van de natuurmonumenten nog veel te weinig gebruik gemaakt.

September is een vlindermaand bij uitnemendheid. Dank zij de prachtig geïllustreerde artikelen van Ceton kunt ge nu genoeg vertrouwd zijn met onze dagvlinders, om waar te nemen, welke er zich vertoonen op de bloemen van het najaar, vooral in de tuinen op de Buddleya's, de Asters, de Solidago's, de Heleniums, de Eupatoriums etc. en zoo een overzicht krijgen van de vlinderbevolking van uw streek. Noteer dat eens ter vergelijking met volgende jaren. Ge behoeft ze niet te vangen. Wanneer ge u maar rustig beweegt, kunt ge alle mogelijke insecten, zelfs de schuwe zweefvliegen zoo dicht benaderen, dat ge ze zelfs met de loupe kunt bekijken, om te zien hoe ze hun slurf „hanteeren" bij het bemachtigen van honig of stuifmeel. Dikwijls blijken ze ook gewoonweg te slapen.

JAC. P. THIJSSÉ.